

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 6 februari 1940 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 10, 11 och 15 §§ lagen den 18 juni 1926 (nr 336) om sammanläggning av fastigheter å landet, m. m.

Genom en den 12 januari 1940 dagtecknad proposition, nr 12, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) L a g

angående ändrad lydelse av 10, 11 och 15 §§ lagen den 18 juni 1926 (nr 336) om sammanläggning av fastigheter å landet.

Härigenom förordnas, att 10, 11 och 15 §§ lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

10 §.

Ansökning om sammanläggning göres hos ägodelningsdomaren i den domsaga, där fastigheterna äro belägna. Vid ansökningen foga sökanden gravationsbevis rörande fastigheterna. Vad angår fastighetsdel, som för sammanläggningen skall avstyckas från annan fastighet, skall beviset avse den fastighet, varifrån avstyckningen skall ske.

Sökanden skall jämväl förebriaga av lantmätare verkställd utredning rörande de omständigheter, som äro av betydelse för bedömande av frågan om sammanläggningens lämplighet ur fastighetsbildningssynpunkt; dock att, därest de fastigheter, ansökningen avser, ingå i ett och samma under skifte varande skifteslag eller äro av beskaffenhet, varom i 1 § under 2 sägs, eller ock förut tillhoppa bildat ett skifteslag, sådan utredning erfordras allenast i fall, som avses i 9 §.

Om verkställande av utredning, som i andra stycket sägs, i samband med avstyckning är stadgat i 19 kap. 16 § lagen om delning av jord å landet.

11 §.

I sammanläggningsärende skall ägodelningsdomaren inhämta utlåtande av överlantmätaren, där denne ej förut yttrat sig angående sammanläggningen.

¹ Senaste lydelse av 15 § se SFS 1937: 165.

I fall — — — från förrättningslantmätaren.

Är fråga — — — i orten.

Finnes den — — — till avgörande.

15 §.

Sedan ärendet — — — om sammanläggningen.

Har sökanden — — — ägodelningsrättens prövning.

Huruledes, då — — — lag sägs.

Angående meddelat förordnande om sammanläggning skall bevis tecknas å karta, som må hava företetts i ärendet.

Ägodelningsdomaren åligger — — — angående sammanläggning.

Beträffande förfarandet — — — till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1940.

2) L a g

angående ändrad lydelse av 19 kap. 16 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326)
om delning av jord å landet.

Häri genom förordnas, att 19 kap. 16 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

16 §.

Med ledning — — — må meddelas.

Det åligger — — — eller icke.

Är fråga om avstyckning av mark för sammanläggning eller under villkor att stamfastigheten ingår i sammanläggning, skall den utredning, som i andra stycket sägs, avse jämväl sammanläggningens lämplighet ur fastighetsbildningssynpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1940.

3) L a g

angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 17 juni 1932 (nr 223) med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län.

Häri genom förordnas, att 12 § lagen den 17 juni 1932 med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

12 §.

Sedan äganderättsförhållandena — — — skälen härför.

Äro fastigheter, vilka avses skola ingå i sammanläggning, sådana, att lagen angående uppsikt å vissa jordbruk därå äger tillämpning, skall i yttrandet redogöras för de omständigheter, å vilka förrättningsmännen grundat sin ståndpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1940.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för dessa förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt 10 § lagen den 18 juni 1926 (nr 336) om sammanläggning av fastigheter å landet skall ansökning om sammanläggning av fastigheter å landet göras hos ägodelningsdomaren i den domsaga, där fastigheterna äro belägna. Vid ansökningen skola fogas jordregister- och jordeboksutdrag samt äganderätts- och gravationsbevis rörande de fastigheter, varom fråga är. Vidare skola — där ej fastigheterna ingå i ett och samma under skifte varande skifteslag, eller utgöra skilda hemman eller för sig bestående lägenheter eller delar därav och gemensamt ingå i odelat skifteslag, eller ock förut tillhoppa bildat ett skifteslag — vid ansökningen fogas av lantmätare upprättad karta och beskrivning över fastigheterna i den mån dessa utgöras av bestämda områden å marken. Kartan skall upptaga fastigheternas gränser samt utmärka fastigheternas läge i förhållande till varandra. Beskrivningen skall för envar av fastigheterna innefatta uppgift om dess ägovidd och dennas fördelning i särskilda ägoslag samt utredning, i vad mån till varje särskild fastighet hör andel i område, som vid lantmäteriförrättning undantagits för gemensamt ändamål eller eljest är samfällt, eller i särskilda rättigheter och förmåner. Är fastighet, som skall ingå i sammanläggning, sådan att lagen den 27 juni 1927 angående uppsikt å vissa jordbruk äger tillämpning å den samma, skola karta och beskrivning alltid ingivas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1938 har lantmäteristyrelsen väckt förslag om vissa ändringar i sammanläggningslagen — och lagen samma dag (nr 326) om delning av jord å landet i syfte, bland annat, att nedbringa kostnaderna för sammanläggning av fastigheter å landet. Därefter har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria i ämnet jämte utkast till ändring av nämnda lagar. Över promemorian och lagutkasterna ha avgivits yttranden av ett flertal myndigheter och av vissa sammanslutningar. De genom propositionen framlagda förslagen grunda sig på denna utredning.

Föreliggande förslag åsyfta dels att i anslutning till vad lantmäteristyrelsen förordat bereda den som söker sammanläggning vissa lättnader i den

honom nu åliggande skyldigheten att förete karta och beskrivning, dels ock att upphäva skyldigheten för sökanden att i sammanlägningsärende förete jordregister- och jordeboksutdrag samt äganderättsbevis. Sistnämnda grupp av spörsmål har icke berörts i lantmäteristyrelsens omförmälda skrivelse. Jämte de lagändringar, som direkt taga sikte på åvägabringandet av angivna förenklingar, föreslås vissa därmed förbundna ändringar i såväl sammanlägningslagen som jorddelningslagen och lagen den 17 juni 1932 med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län.

Föredragande departementschefen, statsrådet Westman, har i propositionen anfört bl. a. följande:

Förfarandet vid sammanläggning av fastigheter å landet är för närvarande förenat med jämförelsevis betydande kostnader. Då sammanläggningar äro talrikt förekommande och av stor praktisk betydelse, är det synnerligen önskvärt att kostnaderna nedbringas. Utredningen synes ådagalägga, att detta kan ske genom vissa förenklingar av förfarandet utan att därigenom rättssäkerheten äventyras.

I anslutning till det förslag som av lantmäteristyrelsen framställts har i promemorian förordats, att en ändring borde vidtagas beträffande bestämmelserna i sammanlägningslagen om skyldighet för sökanden i ett sammanlägningsärende att, utom i vissa undantagsfall, förete karta och beskrivning över fastigheterna i fråga. Med all säkerhet är det också möjligt att i detta hänseende för många fall vinna en icke obetydlig kostnadsbesparing. Såsom i promemorian föreslagits torde en sådan ändring böra genomföras på det sätt att sagda bestämmelser i lagen ersättas med en föreskrift, enligt vilken sökanden har att i de fall, då nu karta och beskrivning skola företes, förebringa utredning rörande sammanläggningens lämplighet ur fastighetsbildningssynpunkt, utan att i fråga om utredningens beskaffenhet i lagen angives annat än att utredningen skall ha verkställts av lantmätare. Genom en sådan föreskrift beredes möjlighet att i olika fall lämpa utredningen efter vad som kan anses erforderligt. De närmare anvisningar som kunna behövas till ledning för vederbörande lantmätare torde, såsom i promemorian framhållits, böra meddelas av lantmäteristyrelsen. Med anledning av vad i ett yttrande anförts må anmärkas, att styrelsen därvid synes böra taga under förnyat överbäggande, huruvida det kan anses erforderligt att i fråga om fastigheter, beträffande vilka lagen angående uppsikt å vissa jordbruk äger tillämpning, karta och beskrivning städse skola förebringas.

För den händelse sammanlägningslagen ändras på sätt nu nämnts torde i lagen böra intagas föreskrift att överlantmätarens yttrande städse skall inhämtas över ifrågasatt sammanläggning, såframt han ej förut yttrat sig därom med anledning av avstyckning. I fråga om sammanläggning i samband med avstyckning bör i jorddelningslagen intagas en uttrycklig bestämmelse, att erforderlig utredning om sammanläggningens lämplighet skall verkställas redan i avstyckningsärendet.

I promemorian har jämväl föreslagits, att i samband med förenämnda förenkling av förfarandet i sammanlägningsärenden sökandena i sådana ärenden tillika borde befrias från skyldighet att förete jordregister- och jordeboksutdrag samt äganderättsbevis. Beträffande jordregisterutdrag har därvid förordats, att vederbörande förrättningslantmätare och överlantmätare i stället borde åläggas att utan kostnad för sakägare anskaffa erforderliga ut-

drag. Utdrag ur jordeboken och äganderättsbevis skulle däremot icke vidare behöva finnas tillgängliga vid prövning av fråga om sammanläggning.

Även detta förslag torde vara lämpligt. Vad särskilt angår jordeboksutdragen synes sålunda, även om dessa i vissa undantagsfall kunna vara till nytta för utredningen, detta förhållande likväl icke utgöra tillräcklig anledning att bibehålla kravet att sådana utdrag skola företes.

Med anledning av vad i ett yttrande anförts gentemot ett upphävande av skyldigheten för sökande att förete äganderättsbevis har departementschefen framhållit, att i de fall, då sammanläggning skedde i samband med avstyckning, lagfart allmänt torde sökas å den avstyckade lotten först i samband med ansökan om sammanläggning. Det syntes icke vara skäligt att i sammanlägningsärendet kräva särskilt bevis om att lagfartsansökningen ingivits och vad inskrivningsdomaren med anledning därav beslutat. Enär ägodelningsdomaren hade att å ämbetets vägnar undersöka, huruvida i äganderättshänseende funnes något hinder mot sammanläggningen, kunde enligt departementschefens mening upphävandet av skyldigheten att ingiva äganderättsbevis icke medföra någon risk för att utredningen skulle bli ofullständig.

Vid granskning av nu föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot desamma. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 6 februari 1940.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Tamm, Hagman, John Gustavson**, *Sten, Näs-lund, Ekströmer** och *Nils Elowsson*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson* i Västerås, *Molander**, *Sandström, Her-mansson* i Norrköping, *Gardell**, *Barnekow* och fröken *Ebon Andersson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.